

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/93/2025
Identifikačné číslo spisu:	2313212246
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2313212246.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ľ. R., narodený X. U. XXXX, D. XXX/XX, 2a/ H. R., rodená R., narodená XX. C. XXXX, Š., T. XXXX/X, 2b/ B. Ľ. R., narodený X. U. XXXX, Š.-H., T. XXXX/X, 2c/ B. M. R., narodený X. C. XXXX, Š.-H., T.L. XXXX/X, 2d/ H. R., narodená XX. C. XXXX, Š.-H., T. XXXX/X, 3/ G. L., narodená XX. W.A. XXXX, T. XXX, 4/ G. R., narodený X. U. XXXX, E., W. XXX/X, 5/ C. R., narodená XX. W., T. XXX, všetci zastúpení advokátom JUDr. Albínom Lanczom, Galanta, Mierová 1435/33, proti žalovaným 1/ Q. D., narodený X. K. XXXX, L. T. E.. XXB, XXX XX T., B., 2/ Y. A., narodený XX. W.A. XXXX, U. XXX N..U.. Y. XXXXX, B., 3/ T. Y., narodený X. G.C. XXXX, XXXXX Y. X., A. V. XXXXX, Z., 4/ J. A., narodený XX. C. XXXX, I. Y. XX, XXXXX T., B., 5/ M. M., narodený X. N. XXXX, T. K. XX, XXXXX T., B., všetci zastúpení advokátskou kanceláriou SAGIT LEGAL s.r.o., Trenčín, Vajanského 8, IČO: 57 484 082, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C/124/2013, o dovolaní žalobcov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 19. februára 2025 sp. zn. 24Co/3/2025, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcov 1/ až 5/ o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 5/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) podľa § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil rozsudok Okresného súdu Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“, alebo „prvoinštančný súd“) z 22. marca 2022, č.k. 15C/124/2013-626, v napadnutom rozsahu vyhovujúceho výroku I. tak, že žalobu zamietol (výrok I.); žalovaným 1/ až 5/ priznal nárok na náhradu trov riadneho konania v plnom rozsahu, a to do zamietnutia žaloby vo vzťahu k žalobkyni 5/ voči žalobcom 1/ až 5/ a v následnom konaní voči žalobcom 1/ až 4/ (výrok II.); žalobcom 1/, 2a/, 2b/, 2c/, 2d/, 3/, 4/ a 5/ náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ až 5/ nepriznal (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštalácie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobcovia 1/ až 4/ sú spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. 994 pre katastrálne územie T., každý v podiele 1 k celku, a to titulom vydržania. Po právnej stránke poukázal na ustanovenia § 121 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a po skutkovej stránke najmä na skutočnosť, že žalobcovia resp. ich právni predchodcovia nadobudli sporné nehnuteľnosti po viacnásobných prevodoch, pričom boli až v poradí tretím subjektom. Pri nadobúdaní (ústnou kúpnu zmluvou z roku 1967 v spojení s uznesením vtedajšieho MNV v obci T.) nemali dôvod skúmať pôvod prevádzaných nehnuteľností, disponovali vedomosťou o ich vlastníctve, ktoré svedčilo C. K.. V spojitosti s uvedenými skutočnosťami súd prvej inštalácie poukázal na to, že sporné nehnuteľnosti vedené v pozemkovoknižnej vložke XXXX boli na základe tzv. Židovského kódexu č. 198/1941 Sl.z. odňaté B. A., právnej predchodkyni žalovaných a stali sa vlastníctvom Slovenského štátu, ktorý ich následne scudzil okrem iných aj v prospech L.Í. R.O.. Následne došlo k ich odpredaju C. K., ktorý na nich začal stavať rodinný dom., ktorý mal v nedostavanom stave odpredať v roku 1967 žalobcom. Bolo nesporné, že prevod zo štátu na prvú nadobúdateľku L. R. bol vykonaný na základe vtedy platných právnych noriem, pričom následne tieto prevody boli vyhlásené za neplatné, avšak táto neplatnosť podľa názoru súdu prvej inštalácie nemohla založiť jednoznačnú domnienku o nedobromyseľnosti následných nadobúdateľov, pričom si bolo potrebné taktiež uvedomiť, že právni predchodcovia žalobcov boli až v poradí tretím subjektom, ktorý sporné nehnuteľnosti nadobudol a pri ich nadobúdaní nemali dôvod skúmať ich pôvod. Subjektívne presvedčenie právnych predchodcov žalobcov bolo potvrdené aj rozhodnutiami vtedajšieho MNV v obci T.. Toto presvedčenie bolo utvrdené následne aj tým, že na nehnuteľnostiach bola postavená stavba na základe vydaného stavebného povolenia, pričom jedným zo základných predpokladov je existencia právneho vzťahu stavebníka k stavebnému pozemku. Došlo aj k určeniu súpisného čísla a k zápisu stavby do evidencie nehnuteľností. Ďalšou skutočnosťou, ktorá podporovala záver, že právni predchodcovia žalobcov a žalobcovia boli pri držbe nehnuteľností dobromyseľní bolo aj to, že pravidelne uhrádzali daň z nehnuteľností. Všetky tieto skutočnosti viedli prvoinštančný súd nakoniec k záveru, že právnych predchodcov žalobcov a samotných žalobcov je potrebné považovať za dobromyseľných držiteľov, pričom tieto okolnosti vyhodnocoval vo vzájomnej súvislosti s prihliadnutím na to, či ich existencia smerovala k vzniku subjektívneho presvedčenia žalobcov o tom, že nimi užívané nehnuteľnosti im aj v skutočnosti patria. Taktiež poukázal na skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti žalobcovia a ich právni predchodcovia užívali spoločne s rodinným domom, ktorý bol na nich postavený a v teréne tieto nehnuteľnosti tvoria samostatný ohraničený celok, čo bolo zistené aj pri miestnej ohliadke realizovanej súdom. V spore neboli prezentované žiadne dôkazy, ktoré by bezpochyby vyvrátili domnienku o dobromyseľnosti držby právnych predchodcov žalobcov a žalobcov.

1.2. V ďalších podrobnostiach prvoinštančný súd poukázal tiež na to, že podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci ak ju má nepretržite v držbe po dobu 3 rokov, ak ide o hnutel'nosť a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť. V danom prípade mal za preukázané, že právni predchodcovia žalobcov vstúpili do držby nehnuteľnosti na základe domnelého právneho titulu ktorým mala byť ústna kúpna zmluva s ich vtedajším vlastníkom C. K. v roku 1967, pričom o tejto otázke bolo vydané aj uznesenie MNV ako vtedy príslušného štátneho orgánu schvaľujúceho prevod vlastníckeho práva. Minimálne od uvedeného roku sa žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia chopili držby uvedených nehnuteľností, preto zákonom stanovená vydržacia doba jednoznačne uplynula a to bez ohľadu na spôsobilosť predmetu vydržania v jednotlivých obdobiach a platných právnych úpravách, pričom uvedená držba trvá až doposiaľ a bola nerušená, pričom do doby držby sa započítava aj doba, po ktorú mali predmet vydržania v držbe právni predchodcovia. K vydržaniu sporné nehnuteľnosti tak došlo najneskôr 31. marca 1984 a to na základe vtedy platného ustanovenia § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu nebolo potrebné ani skúmať spôsobilosť predmetu vydržania, pretože aj keď, ako poukazovala strana žalovaných, v prechodnom období Občiansky zákonník inštitút vydržania nepoznal, k vydržaniu nehnuteľnosti došlo najneskôr potom, čo do účinnosti vstúpili právne predpisy, umožňujúce takéto nadobúdanie vlastníckeho práva.

1.3. Námietky žalovanej strany, ktoré smerovali k neurčitosti žalobného petitu, nepovažoval prvoinštančný súd za dôvodné. Mal za to, že v spore je možné rozhodnúť aj s použitím údajov o

jednotlivých parcelách, ktoré sú uvedené v registri E katastrálneho operátu, a to na LV č. 994. „...Vo vzťahu k žalovanej 5/ (správne malo byť žalobkyne 5/ - pozn. dovolacieho súdu) súd prvej inštancie žalobu zamietol vzhľadom na skutočnosť, že svojím rozhodnutím v prejednávanej spore smeroval aj k tomu, aby toto zosúladovalo vlastnícky vzťah k rodinnému domu, ktorý je vo vlastníctve právnych nástupcov pôvodného žalobcu, pričom dedičstvo po ňom prebehlo na súde pod sp. zn. 8D/103/2018 a dedičmi po nebohom sa stali žalobcovia 1/ až 4/. Preto súd prvej inštancie považoval pri dodržaní zásady spravodlivého usporiadania vzťahov, aby svojím rozhodnutím smeroval k dosiahnutiu totožnosti vlastníctva rodinného domu a pozemkov, ktoré sú s ním spoločne užívané. Keďže súd svojím rozhodnutím nemôže nahrádzať dedičské konanie a dohodu dedičov ktorá bola uzavretá v rámci tohto konania, pristúpil k určeniu podielov žalobcov 1/ až 4/ v rovnakom pomere k celku, pretože každému z nich ako dedičovi svedčí dedičské právo po poručiťovi...“.

1.4. Súd prvej inštancie žalobcom 1/ až 4/ pri aplikácii ustanovenia § 255 ods. 1 CSP priznal plnú náhradu trov konania, nakoľko títo mali vo veci plný úspech.

2. Odvolací súd, cítiac sa byť viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania dospel k záveru, že odvolanie je sčasti dôvodné, v dôsledku čoho bolo nevyhnutné rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu vo výroku I. zmeniť a žalobu zamietnuť (§ 388 CSP).

2.1. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že predmetom konania bol žalobou uplatnený nárok pôvodného žalobcu 1/ L. R. (ktorý v priebehu konania zomrel a na jeho miesto vstúpili aktuálni žalobcovia 1/ až 4/) a (jeho manželky) C. R. - žalobkyne 5/, o určenie, že „...sú spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v intraviláne katastrálneho územia Hájske, ktoré sú určené Geometrickým plánom č. 60/2002 zo dňa 18. októbra 2002, vyhotovený B. C. E., Nitra, Holého 12, a to nasledovne: parcela č. XXXX/3 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 134 m², parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 224 m², parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 17 m², parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 22 m², parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 5 m², parcela č. XXXX/X - záhrada o výmere 549 m², parcela č. XXXX/9 - ostatné plochy o výmere 14 m², parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 29 m² a parcela č. XXXX/XX - záhrada o výmere 274 m² a to v polovici, pôvodne zapísané na LV č. XXX pre katastrálne územie T. ako parcela reg. „E“ č. 2172/100 - orná pôda o výmere 353 m², parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - orná pôda o výmere 7 m², parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere 110 m² a parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere 29 m² a na LV č. XXXX pre katastrálne územie T. ako parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - orná pôda o výmere 612 m² a parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - orná pôda o výmere 239 m² každý v podiele 1“.

2.2. Okresný súd Galanta rozsudkom zo dňa 23. mája 2017 č.k. 15C/124/2013-283 žalobu (v celom rozsahu) zamietol. Na odvolanie žalobcov odvolací súd rozhodnutím zo dňa 11. februára 2020 č.k. 25Co/9/2019-333 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti, ktorou bola žaloba zamietnutá vo vzťahu k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. 1025 pre katastrálne územie Hájske (parcela reg. „E“ 2175/101 a parcela reg. „E“ XXXX/XXX - pozn. dovolacieho súdu) potvrdil a vo zvyšku (vo vzťahu k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. 994 pre katastrálne územie T.) napadnutý rozsudok zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pričom odvolací súd prvoinštančnému vytkol, že nevykonával navrhnuté a pre vec relevantné dôkazy a zároveň vec nesprávne právne posúdil. Následne vo veci rozhodol prvoinštančný súd v poradí druhým - odvolacím súdom preskúmaným rozsudkom.

2.3. Z vyššie uvedeného vyplýva, že v danom prípade predmetom prieskumu odvolacieho súdu zostali už len nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX pre katastrálne územie T. a to parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - orná pôda o výmere 353 m², parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - O. pôda o výmere 7 m² a parcela reg. „E“ č. XXXX/XXX - ostatná plocha vo výmere 110 m² (keďže žaloba v časti týkajúcej

sa nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX pre katastrálne územie T. už bola právoplatne zamietnutá). Zároveň bolo právoplatne skončené konanie i vo vzťahu k žalobkyni 5/, keďže v poradí druhý rozsudok prvoinštanného súdu v zamietajúcom výroku II. nebol napadnutý odvolaním, nadobudol právoplatnosť a nepodliehal tak v tomto rozsahu odvolaciemu prieskumu.

2.4. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že žalobný petit pôvodných žalobcov, ktorí sa podanou žalobou domáhali, aby súd určil, že sú spoluvlastníkmi označených nehnuteľností každý v podiele 1, zostal nezmenený a to aj potom ako pôvodný žalobca 1/ Ľ. R. zomrel a prvoinštanný súd uznesením zo 16. novembra 2020 č.k. 15C/124/2013-373, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. novembra 2022 rozhodol, že v konaní pokračuje s jeho právnymi nástupcami (dedičmi), ktorými sú aktuálni žalobcovia 1/ až 4/. Žalobcovia pritom mali možnosť na základe tejto právnej skutočnosti v zmysle § 139 a nasl. CSP predmetnú žalobu so súhlasom súdu zmeniť, k čomu nedošlo.

2.5. Potom, ako na miesto pôvodného žalobcu 1/ vstúpili do konania žalobcovia 1/ až 4/ (a ani neskôr keď namiesto žalobcu 2/ vstúpili do konania žalobcovia 2a, 2b, 2c, 2d) už nemohol obstať žalobný petit v nezmenenom znení, že žalobcovia 1/ a 2/ sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností každý v 1/2. Po úmrtí žalobcu 1/ petit žaloby mohol požadovať určenie, že ku dňu smrti poručiteľa boli nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve poručiteľa a žalobkyne 2/ resp. 5/, každého v 1/2. Avšak vzhľadom na to, že podľa žaloby malo dôjsť zo strany oboch pôvodných žalobcov k vydržaniu dotknutých nehnuteľností, nadobudnutých zo spoločných prostriedkov za trvania manželstva, správne mal petit znieť, že dotknuté nehnuteľnosti ku dňu smrti poručiteľa patrili do BSM poručiteľa a žalobkyne 2/ resp. 5/.

2.6. Vychádzajúc zo znení ustanovení § 216 ods. 1 CSP, § 371 CSP a § 460 Občianskeho zákonníka a ich rozborom dospel odvolací súd k záveru, že prvoinštanný súd rozhodol vo veci nesprávne, pokiaľ výrokom I. určil, že žalobcovia 1/ až 4/ sú vlastníkami označených nehnuteľností každý v podiele 1/4, hoci záväzný petit znel, že „(pôvodný) žalobca 1/ a žalobkyňa 2/ sú spoluvlastníkmi dotknutých nehnuteľností každý v 1“. Rozhodol tak v rozpore s petitom žaloby, čím porušil zásadu ne ultra petitem zakotvenú v § 216 CSP, keďže priznal niečo iné, než čoho sa žalobcovia účinne domáhali. Zároveň vychádzajúc z vyššie uvedeného, rozhodnutie vo vyhovujúcom výroku I. bolo nesprávne aj z toho dôvodu, že súd prvej inštancie ignoroval/nezohľadnil, že dedič môže nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu dedičstva iba na základe rozhodnutia súdu vydaného v osobitnom dedičskom konaní, v zmysle § 158 a nasl. zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku, ktoré ohľadne sporných nehnuteľností neprebehlo. Inak povedané dedič sa nemôže s úspechom domáhať žalobou podľa § 137 písm. c) CSP určenia, že je vlastníkom veci patriacej do dedičstva, pokiaľ táto vec nebola predmetom konania o dedičstve a ohľadne tejto veci mu nebolo potvrdené nadobudnutie vlastníctva (k obdobnému záveru dospel Najvyšší súd Českej republiky vo veci pod sp. zn. 30Cdo 51/2007 z 13. marca 2007). Naviac prvoinštanný súd žalobcom 1/ až 4/ „svojuvoľne“ určil podiel 1, s vylúčením žalobkyne 5/, hoci dedičky patriacej do prvej dedičskej skupiny (§ 473 Občianskeho zákonníka), ktorej žalobu vo výroku II. zamietol. Pri určení podielu žalobcov 1/ až 4/ a zamietnutí žaloby žalobkyni 5/ prvoinštanný súd taktiež vôbec nezohľadnil, že podľa žaloby mala byť spoluvlastníčkou dotknutých nehnuteľností v 1, a jej podiel nepodliehal dedeniu po poručiteľovi, v rozpore s čím celé sporné nehnuteľnosti prisúdil do podielového spoluvlastníctva žalobcom 1/ až 4/ s poukazom iba na to, že sú dedičmi rodinného domu po nebohom poručiteľovi. S poukazom na uvedené odvolací súd uzatváral, že v danom prípade žalobnému petitu, ktorým je súd viazaný, nebolo možné vyhovieť, žaloba mala byť preto správne v celom zostávajúcim rozsahu (teda aj ohľadne nehnuteľností zapísaných na LV č. 994) zamietnutá.

2.7. Ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa s nimi osobitne vysporiadať. Úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu v zmysle § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP. Prítom bolo potrebné zohľadniť, že preskúvaným rozsudkom bola žaloba žalobkyne 5/ zamietnutá a voči tomuto výroku nebolo podané odvolanie. Prípadná existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP odôvodňujúca výnimočné nepriznanie náhrady trov úspešnej strane (či už úplné alebo čiastočné), v spore nebola tvrdená, ani ju odvolací súd nezistil. Odvolací súd preto vo výroku II. rozsudku rozhodol, že úspešní žalovaní 1/ až 5/ majú nárok

náhradu trov konania v plnom rozsahu - do zamietnutia žaloby žalobkyne 5/ a tým skončenia konania vo vzťahu k nej - voči žalobcom 1/ až 5/ a v tomto odvolacom konaní voči žalobcom 1/ až 4/.

2.8. V zmysle § 453 ods. 3 CSP bolo povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť aj o náhrade trov dovolacieho konania. V uvedenom smere odvolací súd vychádzal zo záverov Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci II.ÚS 9/2004, podľa ktorých dovolacie konanie predstavuje samostatnú od ostatného konania nezávislú časť konania, čo zakladá súdu možnosť nezávisle od celkového výsledku sporu rozhodnúť len o trovách dovolacieho konania, s prihliadnutím na úspech sporovej strany v dovolacom konaní bez ohľadu na definitívny výsledok sporu (podobne I.ÚS 296/2020, I.ÚS 453/2019). V danom prípade v dovolacom konaní bola fakticky úspešná strana žalobcov, keďže odvolací súd na základe ňou podaného dovolania napokon rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v dôsledku čoho v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP by zásadne vznikol nárok žalobcov na náhradu trov konania voči žalovaným. Avšak skutočnosť, že rozsudok dovolacieho súdu bol zrušený výlučne z dôvodu, že pôvodný žalobca 2/ v priebehu odvolacieho konania zomrel, o čom strana žalobcov, resp. ich právny zástupca včas neinformovala súd, odvolací súd považoval toto za výnimočnú okolnosť a zároveň dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré s použitím § 257 CSP žalobcom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Za daných okolností vedúcich k zrušeniu rozsudku odvolacieho súdu a tým k faktickému úspechu žalobcov v dovolacom konaní, by odvolací súd považoval za nespravodlivé, aby boli žalovaní zaviazaní na náhradu trov dovolacieho konania žalobcom. Odvolací súd preto žalobcom 1/, 2a/, 2b/, 2c/, 2d/, 3/, 4/ a 5/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ až 5/ nepriznal (výrok III.).

3. Proti uvedenému rozsudku podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pretože (odvolací) súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a ďalej tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) prípadne c) CSP majúce za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý právnu otázku nástupníctva po nebohom rieši odlišne (bližšie viď bod 3.2.)

3.1. Výtýkanú vadu zmätočnosti žalobcovia videli v nesprávnych právnych záveroch odvolacieho súdu ohľadom prekročenia žalobného návrhu. Uviedli, že nevstúpili do konania z titulu dedičského nástupníctva, ale ako procesní nástupcovia po zosnulom pôvodnom žalobcovi 1/ v dikií ustanovenia § 63 CSP, pričom uvedené ustanovenie prezumuje práve vstup dedičov, avšak bez ohľadu na samotné závery dedičského konania. Status nových žalobcov bol teda založený na ich postavení ako dedičov (zároveň na nich však aj prešli práva z vydržania po nebohom), ktorá premisa však nevyžaduje kumulatívne pristúpenie podmienky, že predmet žaloby je zároveň aj predmetom dedičstva, ako to reprobované podmieňuje odvolací súd. Rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je zároveň ustálená aj v rámci premisy, že do vydržacej doby sa započítava aj úsek držby právneho predchodcu (napríklad rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/120/2019), a preto žalobcovia považovali za logické a aprobované, keď po úmrtí pôvodného žalobcu sa pokračovalo s jeho právnymi nástupcami. Samotné určenie okruhu nových žalobcov následne rešpektovalo závery dedičského konania a dedičia boli zároveň aj osoby pokračujúce vo vydržaní po svojom predchodcovi. V danej procesnej situácii, aká nastala v prejednávanej veci nebola podľa dovolateľov potrebná žiadna zmena žaloby, keďže išlo o prípad pokračovania v konaní s novými žalobcami podľa § 63 CSP, došlo teda k automatickej premene žalobcu 1/ na žalobcov 1/ až 4/, a to zo zákona a na základe uznesenia súdu a s týmito žalobcami sa malo pokračovať v konaní namiesto nebohého žalobcu. Usporiadanie „prisúdených nehnuteľností“ v podobe konkrétnych spoluvlastníckych podielov nemôže zakladať porušenie zásady ne ultra petitem, nakoľko rozsah nehnuteľností zostáva nezmenený. Rozhodnutie súdu teda mohlo a malo rozhodnúť o parcelách podľa LV 994, a to spôsobom ich pridelenia žalobcom.

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) prípadne c) CSP dovolatelia namietali nesprávne právne posúdenie procesného nástupníctva a u uvedenom smere odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/209/2021, ktoré podľa žalobcov vychádza z obdobného skutkového a právneho základu. V zmysle

predmetného rozhodnutia nebolo potrebné, aby na miesto žalobcu 1/ nastúpili dedičia, ktorým bolo právoplatne potvrdené dedičstvo sporných nehnuteľností (parcely evidované na LV 994). Prvoinštančný súd teda správne pokračoval v konaní s právnymi nástupcami žalobcu 1/ a jeho enunciat bol preto zákonný a legitímny. Priznaním práva nástupcom žalobcu 1/ súd prvej inštalácie nemohol prekročiť žalobný návrh, z ktorého dôvodu je právne posúdenie odvolacieho súdu nesprávne. Rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k zamietnutiu žaloby iba s poukazom na to, že nový okruh žalobcov nebol dedičmi vo vzťahu k predmetu vydržania a že k tomuto predmetu nebolo vydané rozhodnutie v osobitnom dedičskom konaní. Za ďalšie dovolatelia namietali aj odklon od judikátu R 33/1994 v zmysle ktorého „ak dôjde v osobe niektorého účastníka konania k právnemu nástupníctvu, právny nástupca vstupuje do práv a záväzkov doterajšieho účastníka. Súd skonštatuje, že došlo k zmene, o tejto nerozhoduje a k nej nie je potrebný súhlas ostatných účastníkov" a od R 42/ 1995 podľa ktorého „Ak žalovaný subjekt zanikne skôr ako sa konanie právoplatne skončilo, pokračuje súd v konaní s jeho právnym nástupcom; pre nečinnosť žalobcu konanie zastaví len vtedy, ak by bez jeho súčinnosti nebolo možné prekážku postupu konania odstrániť (§ 101 ods. 1,2, § 107 ods. 1 O.s.p.)." V zmysle uplatnených dovolacích dôvodov žalobcovia namietali aj nesprávne právne závery odvolacieho súdu ohľadom prekročenia žalobného návrhu, t.j. „údajnú nepoužiteľnosť pôvodného petitu“, ktorý podľa odvolacieho súdu po pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami už údajne nemohol obstať (bod 45. rozsudku odvolacieho súdu). Prezentovali názor, že právne nástupníctvo nastupuje priamo zo zákona, a preto takáto zákonom prezumovaná zmena nemôže byť podmienená zmenou žaloby (ako dispozičného úkonu strany konania). Vo vyššie opísanom postupe odvolacieho súdu videli odklon od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/20/2022. Ďalej uviedli, že odborná spisba aj judikatúra (porovnaj sp. zn. 7Cdo/268/2019, sp. zn. 3Cdo/128/2010, sp. zn. 4Cdo/144/2011, sp. zn. 4Cdo/144/2011) je zhodná v názore, že súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petít je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcu v spore. Súd má teda skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh. Vo veci sp. zn. 7Cdo/122/2011 Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že pokiaľ má dôjsť k zmene zápisu vecných práv k nehnuteľnostiam zapísaných v katastri nehnuteľností, vyžaduje sa, aby nehnuteľnosť bola označená tak, aby ju nebolo možné zameniť s inou nehnuteľnosťou. Neznamená to, že nehnuteľnosť evidovaná a popisovaná v evidencii nehnuteľností musí byť nutne identifikovaná všetkými údajmi vyžadovanými predpismi o evidencii nehnuteľností, požiadavka jej určitosti - nezameniteľnosť pritom musí byť bezpodmienečne zachovaná. V závere podaného dovolania žalobcovia odvolaciemu súdu vytkli ešte prílišný formalizmus pri posudzovaní uplatneného práva, a to s poukazom na rozhodovaciu líniu Ústavného súdu Slovenskej republiky, v ktorej nabáda všeobecné súdy k preferencii princípu spravodlivosti práve pred prílišným formalizmom. Závery odvolacieho súdu označili za „rigidné a ako také výsledkom právneho formalizmu“. Napokon za nesprávne označili dovolatelia aj rozhodnutie o trovách konania, pretože vzhľadom na ich faktický úspech v prvom dovolaní sa nejaví ako spravodlivé, aby znášali trovy zaplateného súdneho poplatku za dovolanie a tento museli platiť znovu v tomto prípade. Takýto prístup odvolacieho súdu neprimerane naráža na rovnosť strán a zásady na úseku náhrady trov konania. Žalobcovia na základe uvedeného navrhli, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ až 5/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov v prvom rade namietli aktívnu legitimáciu na podanie dovolania u žalobkyne 5/ C. R.. Výrokom II. rozsudku Okresného súdu Galanta č.k. 15C/124/2013, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 22. marca 2022, súd vo vzťahu k žalobkyňi 5/ žalobu zamietol. Týmto právoplatným výrokom súdu sa konanie voči žalobkyňi 5/ skončilo a v ďalšom konaní (odvolacom konaní) už žalobkyňa 5/ nebola účastníkom konania. Ani jedna z procesných strán nepodala voči výroku II. rozsudku 15C/124/2013 odvolanie, takže žalobkyňa 5/ nemohla vystupovať ako účastník v odvolacom konaní. Vo vzťahu k žalobkyňi 5/ bolo teda podľa § 447 písm. b) CSP dovolanie podané neoprávnenou osobou. Za ďalšie, podľa žalovaným dostupných informácií žalobca 2/ Ľ. R., narodený XX. G. XXXX zomrel dňa XX. C. XXXX. Na základe uznesenia Okresného súdu Galanta č.k. 8D/107/2022 Dnot. 229/2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 13. októbra 2022 nadobudli spoluvlastnícky podiel zomrelého Ľ. R., vo veľkosti 1/12 jeho dedičia B. Ľ. R., narodený 03. novembra 1988, B. M. R.Á., narodený 02. júna 1990 a H.A. R., narodená XX. C. XXXX, každý v podiele k celku 1/36. Ani jeden z týchto dedičov nie je účastníkom súdneho konania a nie je ani osobou,

ktorá podala dovolanie. Pokiaľ žalobca 2/ Ľ. R. zomrel dňa XX. C. XXXX, smrťou stratil procesnú subjektivitu a nemohol dňa 06. februára 2023 podpísať plnomocenstvo pre C.. K. M., advokáta v Galante na podanie dovolania a zastupovanie v dovolacom konaní. Plnomocenstvo podpísané neznámou osobou za Ľ. R.Á., narodeného XX. G. XXXX je preto absolútne neplatné. Podanie dovolania v mene Ľ. R. je v dôsledku zániku jeho procesnej subjektivity ešte pred podaním dovolania neúčinným právnym úkonom. Právni nástupcovia žalobcu 2) Ľ. R., narodeného XX. G. XXXX, ktorý zomrel XX. C. XXXX dovolanie nepodali vôbec, takže nebola splnená podmienka účasti všetkých subjektov právneho vzťahu, čo je podľa § 78 ods. 2 CSP dôvodom na zamietnutie žaloby. Pokiaľ ide o vec samú žalovaní uviedli, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí správne argumentoval tým, že súd prvej inštancie rozhodnutím z 22. marca 2022 porušil zásadu ne ultra petitem. Odvolací súd svojim rozhodnutím tieto procesné pochybenia prvoinštančného súdu odstránil. Žalobcovia nepreukázali existenciu dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP, žalobcovia takisto nepreukázali, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a že dovolací súd v obdobných veciach rozhoduje rozdielne. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktorú v dovolaní odkazujú žalobcovia sa vzťahuje na iné právne otázky, nie je v nej riešená obdobná situácia a na tento prípad ju nie je možné aplikovať. Na základe týchto skutočností žalovaní 1/ až 5/ navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto

právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobcovia v prvom rade vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali nesprávne právne závery odvolacieho súdu, nesprávny postup podľa § 63 CSP a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (v danom prípade žalobcov).

15.1. Konkrétnejšie k dovolacími námietkam žalobcov dovolací súd uvádza, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočným spôsobom objasnil prečo dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci samej v rozpore s petitom žaloby, čím porušil zásadu ne ultra petitem zakotvenú v § 216 CSP, keďže priznal niečo iné, než čoho sa žalobcovia domáhali (vid' body 44. až 48.

a 50. napadnutého rozsudku). Zrozumiteľne uviedol aj druhý dôvod, ktorý ho viedol v okolnostiach danej veci k zmene rozsudku prvoinštančného súdu a k zamietnutiu žaloby a síce preto, lebo súd prvej inštancie „...ignoroval/nezohľadnil, že dedič môže nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu dedičstva iba na základe rozhodnutia súdu vydaného v osobitnom dedičskom konaní, v zmysle § 158 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku, ktoré ohľadne sporných nehnuteľností neprebehlo...“. Aj z uvedeného dôvodu žalobcami zvolený typ žaloby nepovažoval za správny, v ktorej súvislosti podporne poukázal na judikatúru a tiež na rozbor relevantnej právnej úpravy. S poukazom na uvedené nebola dôvodná dovolacia námietka žalobcov, že odvolací súd nepreskúmateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie. Pokiaľ ide o namietaný procesný postup súdov v súvislosti s úmrtím dvoch účastníkov konania, ktorí dovolatelia označili za rozporný s ustanovením § 63 CSP, k predmetnej námietke sa dovolací súd vyjadruje v bodoch 26 a 27 tohto rozhodnutia, keďže žalobcovia uvedenú námietku (nesprávnu interpretáciu ustanovenia § 63 CSP) zároveň formulovali aj ako rozpor s ustálenou súdnou praxou. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré dovolatelia poukazovali aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

16. Zo zhora uvedeného (pod bodom 15.1) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnili a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolatelia so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inšancií nesúhlasia a nestotožňujú sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov (v danom prípade o nesprávne zvolenom type žaloby), ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (porov. R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolatelia majú odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP

18. Žalobcovia ďalej vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Ako nesprávne právne posúdenú otázku (č. 1) označili právne posúdenie procesného nástupníctva v danej veci a v uvedenom smere vytýkali odvolaciemu súdu odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/209/2021 a tiež od judikátu R 33/1994 a od R 42/ 1995. Uviedli tiež, že priznaním práva nástupcom žalobcu 1/ súd prvej inštancie nemohol prekročiť žalobný návrh, z ktorého dôvodu je právne

posúdenie odvolacieho súdu nesprávne. Rozhodnutím odvolacieho súdu došlo (nesprávne) k zamietnutiu žaloby iba s poukazom na to, že nový okruh žalobcov nebol dedičmi vo vzťahu k predmetu vydržania a že k tomuto predmetu nebolo vydané rozhodnutie v osobitnom dedičskom konaní, čo zároveň formulovali ako otázku č. 2. Na uvedenom mieste musí dovolací súd poznamenať, že súd prvej inštancie ako právnu skutočnosť, na základe ktorej mali žalobcovia vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam nadobudnúť uviedol síce vydržanie na ich strane, avšak v skutočnosti vychádzal z ich dedičského nástupníctva (a z tohto skutkového stavu vychádzal aj odvolací súd), súčasne konštatujúc, že sporné pozemky neboli v rámci dedičského konania po právnych predchodcoch žalobcov prejednané. Uvedenému záveru zodpovedá aj tvrdenia žalobcov v podanom dovolaní a síce, že ich „status teda založený na ich postavení ako dedičov, keď zároveň na nich však aj prešli práva z vydržania po nebohom“.

19. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

20. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017 „s prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie“.

21. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

22. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

23. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávnych a hmotnoprávnych otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo 98/2017, 3Cdo 94/2018). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu

otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

24. V danom prípade dovolateľa, zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, právnu otázku („procesného nástupníctva žalobcov“), pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu resp. je riešená rozdielne vymedzili s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/209/2021 a tiež od judikáty R 33/1994 a od R 42/1995. Prezentovali názor, že právne nástupníctvo nastupuje priamo zo zákona, a preto takáto zákonom prezumovaná zmena nemôže byť podmienená zmenou žaloby (ako dispozičného úkonu strany konania). Ďalej uviedli, že odborná spisba aj judikatúra (porovnaj sp. zn. 7Cdo/268/2019, sp. zn. 3Cdo/128/2010, sp. zn. 4Cdo/144/2011) je zhodná v názore, že súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcu v spore. Súd má teda skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh. Prvoinštančný súd správne pokračoval v konaní s právnymi nástupcami žalobcu 1/ a jeho enunciát bol preto zákonný a legitímny. Priznaním práva nástupcom žalobcu 1/ súd prvej inštancie nemohol prekročiť žalobný návrh, z ktorého dôvodu bolo právne posúdenie odvolacieho súdu nesprávne. V zmysle uplatnených dovolacích dôvodov žalobcovia namietali aj nesprávne právne závery odvolacieho súdu ohľadom prekročenia žalobného návrhu, t.j. „nepoužitelnosť pôvodného petitu“, ktorý podľa odvolacieho súdu po pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami nemohol obstáť (bod 45 rozsudku odvolacieho súdu). Za ďalšie dovolateľa nesúhlasili ani s druhým dôvodom, pre ktorý odvolací súd ich žalobu zamietol, s poukazom na to, „že noví okruh žalobcov nebol dedičmi vo vzťahu k predmetu vydržania a že k tomuto predmetu nebolo vydané rozhodnutie v osobitnom dedičskom konaní“. Podľa dovolateľov tvrdenie odvolacieho súdu, že mali podať žalobu inú a síce o určenie, že sporná nehnuteľnosť patrí do dedičstva, prípadne na podanie žaloby na určenie, že poručiteľia boli v čase svojej smrti vlastníckmi spornej nehnuteľnosti, pričom by následne nasledovalo konanie o dedičstve, je nesprávne v rozpore s princípmi CSP.

25. S poukazom na uvedené dovolací súd následne pristúpil k posúdeniu prípustnosti (prípadne dôvodnosti) podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzených právnych otázkach.

26. Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstvo (§ 63 ods. 1 a 2 CSP). Za majetkový spor tak treba považovať i všetky určovacie spory, predmetom ktorých bude peniazmi oceníteľné súkromné subjektívne právo sporových strán (typickým príkladom sú spory o určenie vlastníckeho práva). V takýchto prípadoch súd obligatórne v konaní pokračuje s definovanými subjektmi, predovšetkým s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť o ktorú v konaní ide. (ŠTEVČEK, Marek. § 63 [Strata procesnej subjektivity fyzickej osoby]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek. Civilný sporový poriadok. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 226, marg. č. 3.). Treba mať na pamäti, že v zmysle ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, z čoho vyplýva, že smrťou poručiteľa sa stávajú vlastníkom (vlastníkmi) predmetnej nehnuteľnosti dedičia poručiteľa. Postavenie dediča vyplýva predmetným osobám z hmotnoprávných predpisov a nie z okolností, aký majetok zanechal dedičom poručiteľ. Slovenský poriadok nepozná tzv. vec nikoho (res nullius).

26.1. Podľa judikátu R 33/1994 „ak dôjde v osobe niektorého účastníka konania k právnemu nástupníctvu, právny nástupca vstupuje do práv a záväzkov doterajšieho účastníka. Súd skonštatuje, že došlo k zmene, o tejto nerozhoduje a k nej nie je potrebný súhlas ostatných účastníkov“ a judikátu R 42/1995 „Ak žalovaný subjekt zanikne skôr ako sa konanie právoplatne skončilo, pokračuje súd v konaní s jeho právnym nástupcom; pre nečinnosť žalobcu konanie zastaví len vtedy, ak by bez jeho súčinnosti nebolo možné prekážku postupu konania odstrániť (§ 101 ods. 1,2, § 107 ods. 1 O. s. p.).“

27. Z obsahu spisu vyplýva, že v preskúmvanej veci v priebehu konania pôvodný žalobca 1) Ľubomír Bennár narodený 16. apríla 1941 zomrel dňa 26. júla 2018 a prvoinštančný súd preto uznesením zo dňa 16. novembra 2020 č. k. 15C/124/2013-373, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. novembra 2022 rozhodol, že v konaní pokračuje s jeho právnymi nástupcami (dedičmi), žalobcami 1) až 4). Z nich žalobca 2) Ľ. R., narodený XX. G. XXXX tiež zomrel dňa XX. C. XXXX, ešte skôr, než odvolací súd vo veci rozhodol (18. januára 2023). O pokračovaní rozhodol súd prvej inštalcie uznesením z 5. októbra 2023 č.k. 15C/124/2023-787. Vychádzajúc z uvedeného súdy nižších inštalcií postupovali podľa dovolacieho súdu správne, keď vo veci rozhodli uznesením o pokračovaní v konaní podľa § 63 CSP s právnymi nástupcami žalobcu 1) resp. neskôr 2), a to s ohľadom na vlastnosti sporu majúci majetkový charakter. S poukazom na uvedené a vezmúc zreteľ na pôvodne žalobcami 1) a 2) formulovaný petit žaloby bol správny aj záver odvolacieho súdu, že „...potom, ako na miesto pôvodného žalobcu 1) vstúpili do konania žalobcovia 1) až 4) (a ani neskôr keď namiesto žalobcu 2) vstúpili do konania žalobcovia 2a) až 2d) už nemohol obstať žalobný petit v nezmenenom znení, že žalobcovia 1) a 2) (t.j. C. R., narodená XX. W.A. XXXX - pozn. najvyššieho súdu), sú spoluvlastníkmi dotknutých nehnuteľností každý v 1/2. Po úmrtí žalobcu 1) petit žaloby mohol požadovať určenie, že ku dňu smrti poručiťľa boli dotknuté nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve poručiťľa a žalobkyne 2) neskôr 5), každého v 1/2. Avšak vzhľadom na to, že podľa žaloby malo dôjsť zo strany oboch pôvodných žalobcov k vydržaniu dotknutých nehnuteľností, nadobudnutých zo spoločných prostriedkov za trvania manželstva, správne mohol petit znieť, že dotknuté nehnuteľnosti ku dňu smrti poručiťľa patrili do BSM poručiťľa a žalobkyne 2) resp. 5)...“. K predmetnému a na zdôraznenie správnosti odvolacím súdom prezentovaného názoru najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že pôvodný žalobný petit „nemohol obstať“ aj preto, lebo spor žalobkyne 2) neskôr označenej 5) bol právoplatne skončený ešte pred vyhlásením napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Z hľadiska uvedeného preto „preformulovanie petitu“ súdom prvej inštalcie (viď bod 1.3. tohto rozhodnutia) považuje aj dovolací súd za porušenie zásady ne ultra petitum zakotvenej v § 216 CSP. Dovolatelia sa teda mýlia, ak namietali, že v danej procesnej situácii nebola potrebná žiadna zmena žaloby. Majú ale pravdu v tom, že išlo o prípad pokračovania v konaní s novými žalobcami podľa § 63 CSP, a že „došlo teda k automatickej premene žalobcu 1/ na žalobcov 1/ až 4/, a to zo zákona a na základe uznesenia súdu a s týmito žalobcami sa malo pokračovať v konaní namiesto neobstávajúceho žalobcu“, čo ale súdy nižších inštalcií dodržali.

28. Za ďalšie (pokiaľ sa týka druhého dôvodu pre ktorý odvolací súd žalobu zamietol) je nepochybné, že v danej veci ide o žalobu o určenie vlastníckeho práva k sporným pozemkom. Podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je podľa § 137 písm. c) CSP (predtým § 80 písm. c/ O.s.p.) právny záujem na požadovanom určení. Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snád len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah strán sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) aj iná žaloba (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996). Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu sporových strán alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

29. V okolnostiach danej veci odvolací súd (na rozdiel od prvoinštančného súdu) vyhodnotil žalobu žalobcov na požadovanom určení za nedôvodnú, lebo nebol zachovaný postup upravený ustanoveniami § 158 až § 219 CMP (konanie o dedičstve), pričom ho nemožno obchádzať žalobou, ktorou sa právny

nástupca poručiteľa domáha určenia, že je vlastníkom veci patriacej do dedičstva. Keďže sa teda žalobcovia nedomáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti boli v čase smrti vo vlastníctve poručiteľa L. R. a patria do dedičstva po ňom, na žalobe na určenie vlastníctva k sporným pozemkom nemajú naliehavý právny záujem. Preto sa odvolací súd nezaoberal ani vecou samou, t. j. vlastníctvom sporných nehnuteľností.

30. Určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 32/98, 2Cdo 131/06). Z tohto pravidla judikatúra pripúšťa výnimky, a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. žaloba, že určitá vec patrí do dedičstva (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 26/07, 3Cdo 44/08). Napokon je prípustná len taká určovacia žaloba, ktorou sa vytvára právny základ pre právny vzťah strán sporu, a tým sa predíde prípadne ďalším žalobám (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 392/2013, ZSP 40/96).

31. Rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/268/2019, sp. zn. 3Cdo/128/2010, sp. zn. 4Cdo/144/201, na ktoré vo svojej dovolacej argumentácii poukazovali žalobcovia nie sú pre správne posúdenie preskúmvanej veci príliehavé pre odlišné skutkové a z nich vyplývajúce právne závery. V citovaných rozhodnutiach sa najvyšší súd výslovne nezoberal otázkami, na ktorých vyriešení spočívalo napadnuté rozhodnutie resp. ako ich formulovali žalobcovia. V niektorých síce bol riešená problematika podmienok konania pri strate spôsobilosti niektorého účastníkov konania, avšak z iného skutkového základu. Neobstojí ani argumentácia, že odvolací súd mal vykladať petit žaloby v súvislosti so skutkovými tvrdeniami uvedenými v žalobe, a teda, že „usporiadanie prisúdených nehnuteľností“ v podobe konkrétnych spoluvlastníckych podielov nemôže zakladať porušenie zásady ne ultra petitem, „nakolko rozsah nehnuteľnosti zostáva nezmenený“. Akceptáciou takejto námietky by došlo k stavu, ktorý je rozporný s už prijatými právnymi závermi, ktoré sú súčasťou ustálenej súdnej praxe ohľadom ďalšej žalobcami formulovanej otázky (pozri ďalej bod 32.).

32. Podľa názoru dovolacieho súdu, právnu otázku (č. 2), aj na ktorej vyriešení spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu možno pokladať za vyriešenú rozsudkom najvyššieho súdu z 31. marca 2014, sp. zn. 3MCdo 4/2013 (judikát R 3/2015), teda ešte pred vydaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, so záverom: „že kým sa konanie o dedičstve právoplatne neskončí takým spôsobom, že sa potvrdí nadobudnutie veci z dedičstva dedičovi do vlastníctva, zostáva otvorená otázka, či ku vzniku vlastníctva k tejto veci vôbec dôjde. Výporiadanie má spätnú účinnosť a jeho účinky nastávajú už ku dňu smrti poručiteľa. Pokiaľ nie je právoplatným rozhodnutím dedičského súdu potvrdené, že v dôsledku dedenia dedič nadobudol vec, resp. jej spoluvlastnícky podiel, nemôže sa dedič domáhať ochrany svojho vlastníctva žalobou o určenie vlastníctva. Takýto dedič je aktívne legitimovaný len na podanie žaloby o určenie, že vec (jej spoluvlastnícky podiel) patrí do dedičstva po poručiteľovi“ (obdobne tiež rozhodnutie najvyššieho súdu zo dňa 28. októbra 2021 sp. zn. 8Cdo/218/2020). V prejednávannej veci sa žalobcovia domáhali určenia, že sú vlastníkami sporných nehnuteľností, keď svoj nárok odvodzovali od dedičského práva po svojom právnom predchodcovi L. R. a C. R., narodennej XX. W. XXXX (pôvodná žalobkyňa 2) resp. 5), ktorí mali nadobudnúť sporné nehnuteľnosti do svojho výlučného vlastníctva vydržaním. Nie je ale prípustné, aby sa v tomto sporovom konaní zároveň prejudiciálne riešila otázka, či sa poručiteľ L. R. mohol stať (prípadne s manželkou) ku dňu smrti výlučným vlastníkom sporných nehnuteľností vydržaním a nadväzne na to v kladnom prípade, či sa žalobcovia mohli stať ich vlastníkami titulom dedenia. Žalobcami tvrdným právnym titulom nadobudnutia vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam, bolo dedenie po právnom predchodcovi L. R., narodenom XX. K. XXXX, ktorý zomrel dňa XX. C. XXXX. Právna úprava dedenia vychádza z uplatnenia úradnej ingerencie pri nadobúdaní dedičstva. Riešenie právnych vzťahov, ktoré vznikli v dôsledku smrti poručiteľa, patrí do právomoci súdu a konaním o dedičstve poveruje súd notára, aby vo veci konal a rozhodol (§ 161 CMP). Ustanovenie § 212 CMP rieši situáciu, ak do dedičského konania z dôvodu skutkovej spornosti (napr. aj pre duplicitný zápis vlastníctva k pozemku) nie je zaradený konkrétny majetok, a to podaním samostatnej sporovej žaloby o určenie, že vec/nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi. Nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti dedením možno zapísať do katastra nehnuteľností len na základe právoplatného uznesenia

súdu v zmysle § 203 CMP v dedičskom konaní po nebohých poručiteľoch procesným postupom v zmysle ustanovenia § 158 až § 219 CMP (konanie o dedičstve). Z uvedeného dôvodu, preto nie je možné toto dedičské konanie s poukazom na čl. 17 CSP, v záujme čo najrýchlejšieho prejednanie a rozhodnutia, obchádzať týmto sporovým konaním, nakoľko by to bolo v rozpore s ustanovením § 158 až § 219 CMP.

33. V nadväznosti na uvedené je potrebné poukázať aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 154/2010, z ktorého vyplýva, že v konaní o žalobe o určenie, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrdzuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné.

34. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalobcov, neodklonil v nastolenej otázke č. 2 (viď bod 18 a 24) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavujú vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu (najmä pod bodmi 32. a 33.), a to s ohľadom na skutkové zistenia v danej veci tak, ako sú bližšie uvedené v bodoch 2.1. až 2.3. tohto rozhodnutia. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od už publikovaných právnych záverov.

35. Ostatné námietky dovolateľov neboli pre rozhodnutie v danej veci podstatné. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

36. S poukazom na uvedené pod bodmi 18. až 35. dovolací súd nepovažoval ani ďalší uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v namietaných otázkach.

37. Čo sa týka žalobkyne 5) C. R. z obsahu spisu mal dovolací súd za preukázané, že menovaná nebola účastníkom odvolacieho konania a v odvolacom konaní nebolo rozhodnuté v jej neprospech. Podľa § 424 CSP dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyni 5) nevzniklo právo podať proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie. V jej prípade bolo preto podľa § 447 písm. b) CSP dovolanie podané neoprávnenou osobou.

38. Pokiaľ ide o dovolanie žalobcov 1) až 4) voči výroku o trovách v poradí prvého dovolacieho konania dovolací súd po skonštatovaní jeho prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021 a aj Ústavný súd Slovenskej republiky napr. v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 resp. nález I. ÚS 47/2021) dospel k záveru, že hoci aplikácia ustanovenia § 257 CSP ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov skoršieho (v poradí prvého) dovolacieho konania žalobcom sa nejaví ako celkom udržateľná, nemožno nevziať v úvahu to, že k zrušeniu prvého rozsudku odvolacieho súdu došlo pre pochybenie odvolacieho súdu, ktorý konal so zomrelou stranou. Za daného stavu a vychádzajúc z toho, že rozhodnutie o náhrade trov konania musí rešpektovať zásadu zodpovednosti za výsledok podľa § 255 CSP a zrušenie rozhodnutia pre procesné vady súdu túto zodpovednosť strán nemení, dovolací súd v danej veci nepovažoval za spravodlivé, aby ten, kto mal vo veci samej plný konečný úspech (t.j. žalovaní) znášal trovy v poradí prvého dovolacieho konania, v ktorom bol v poradí prvý rozsudok odvolacieho súdu zrušený, len z dôvodu procesného pochybenia konajúceho súdu (porovnaj uznesenia najvyššieho súdu zo dňa 20. novembra 2024, sp. zn. 1Obdo/3/2024 a zo dňa 03. marca 2026 sp. zn. 8CdoPr/16/2025).

38.1. Ak dovolatelia v dovolaní namietali aj nesprávne právne posúdenie veci ohľadom výroku o trovách dovolacieho konania s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na to, že podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP. Je bez významu, že v danej veci rozhodol odvolací súd formou rozsudku. Vecou samou nie je totiž rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, i keď je často obsiahnuté vo výrokovej časti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o žalobnom návrhu. Rozhodnutie má charakter uznesenia a tento charakter nestráca, aj keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím súvisí a je do neho pojaté (porovnaj obdobne sp. zn. 8Cdo/159/2024). Je nesporné, že v danom prípade cez nesprávne právne posúdenie veci bol namietnutý aj výrok o náhrade trov dovolacieho konania [§ 357 písm. m) CSP], avšak dovolanie v tomto prípade s poukazom na § 421 ods. 2 CSP nie je preto prípustné.

39. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

40. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1) až 4) namietajúcich vady tzv. zmätočnosti ako aj nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné.

41. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

